

**מסמך הכנה לדיון בהצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016 הקבוע ליום 24.10.2017 –
סעיף 229 – הגנת בית מגורים ; סעיפים 358-363, 365, 367-369 (תיקונים עקיפים)**

סעיף 229 המוצע: הגנת בית מגורים

בישיבת הוועדה מיום 16.5.2017 החל דיון ראשוני בסעיף העוסק בהגנת בית מגורים (סעיף 229 המוצע). במהלך הדיון, הובעה ביקורת על נוסח הסעיף בהצעת החוק אשר ביקש למעשה לשמר את המצב המשפטי הקיים. נוכח הביקורת נתבקשו נציגי הממשלה לגבש הצעה מעודכנת לסעיף האמור. בהתאם לכך, משרד המשפטים העביר את ההצעה שלהלן, אשר הדיון בה החל בישיבת הוועדה הקודמת (מיום 2.10.2017), ויתחדש בפתח הישיבה הקרובה:

הגנת בית מגורים 229. (א) היו כלולים בנכסי קופת הנשייה מקרקעין המשמשים, כולם או חלקם, למגורי חייב שהוא יחיד, תיעשה מכירתם באישור של בית המשפט.

(ב) בית המשפט לא יורה כאמור בסעיף קטן (א) אלא לאחר שקיים דיון בעניין ונתן לחייב ולנושים הזדמנות להשמיע את טענותיהם.

(ג) בית המשפט לא יאשר מכירת זכות מקרקעין כאמור בסעיף קטן (א) אלא אם מצא כי התקיימו כל אלה:

(1) התועלת שתצמח לנושים ממכירת הזכות האמורה עולה על הנזק שייגרם לחייב כתוצאה מכך, בהתחשב, בין היתר בגילו של החייב ובני משפחתו ובנסיבותיו האישיות של החייב ובני משפחתו ובכלל זה מצבם הבריאותי;

(2) לא קיימת אפשרות סבירה לפרוע את החוב בדרך אחרת שפגיעתה בחייב פחותה;

(3) לחייב ולבני משפחתו הגרים עמו יהיה מקום מגורים סביר באזור מגוריהם התואם את צרכיהם, או שהועמד לרשותם סידור חלופי לתקופה שיקבע בית המשפט בהתאם להוראות פסקאות (ד) ו-(ה) (בסעיף זה – סידור חלופי);

(ד) על הסידור החלופי להעמיד לרשות החייב ובני משפחתו הגרים עמו- מקום מגורים סביר באזור מגוריהם התואם את צרכיהם, כפי שיקבע בית המשפט.

(ה) תקופת הסידור החלופי תהיה תיקבע בהתאם להוראות אלו:

(1) לעניין חייב שנחה דעתו של בית המשפט שתהיה לו יכולת לממן מקום מגורים סביר לעצמו ולבני משפחתו לאחר תום הליכי חדלות הפירעון, בין באמצעות יכולת השתכרותו העתידית ובין באמצעות הכנסה או זכויות אחרות – **לתקופה של ארבע שנים**, **ורשאי הוא לקבוע תקופה קצרה או ארוכה יותר אם מצא כי יש הצדקה לכך, בין היתר על יסוד השיקולים המפורטים בפסקה (4)**; **בבחינת יכולת השתכרותו העתידית יביא בית המשפט בחשבון, בין היתר, את גילו של החייב, מצבו הבריאותי וקרבתו לגיל פרישה**.

(2) לעניין חייב שלא נחה דעתו של בית המשפט שתהיה לו יכולת לממן מקום מגורים סביר לעצמו ולבני משפחתו לאחר תום הליכי חדלות הפירעון בין באמצעות יכולת השתכרותו העתידית ובין באמצעות הכנסה או זכויות אחרות – לתקופה שיקבע בית המשפט, **ורשאי הוא לקבוע כי תקופת הסידור החלופי תהיה לכל ימי חייו של החייב**;

(3) בבחינת יכולת השתכרותו העתידית של החייב יביא בית המשפט בחשבון, בין היתר, את גילו של החייב וקרבתו לגיל פרישה;

(4) **בית המשפט רשאי לקבוע תקופת סידור חלופי קצרה או ארוכה יותר מהאמור בסעיפים קטנים (1)**, במסגרת שיקוליו **לעניין לקביעת תקופת הסידור החלופי לפי סעיף קטן (1) או (2) ישקול בית המשפט, בין היתר, את אלה:**

(א) גילו של החייב ובני משפחתו ובכלל זה קרבתו לגיל הפרישה;

(ב) נסיבותיו האישיות של החייב ובני משפחתו **וצרכיהם בהווה ובעתיד, ובכלל זה לרבות מצבם הבריאותי**;

(ג) אם התקיים בחייב תנאי מהתנאים להארכת תקופת התשלומים הקבועים בסעיף 163(ג).

(ו) הוראות סעיף זה יחולו גם על מקרקעין שדיני הגנת הדייר חלים עליהם.

(ז) הוראות סעיף זה לא יחולו לעניין מימוש של משכנתה או משכון של מקרקעין של החייב המשמשים, כולם או חלקם, למגורי חייב, ויחולו לגביהם הוראות סימן א' לפרק ו', ולעניין דיור חלופי הוראות סעיף 38(ג) לחוק ההוצאה לפועל, בשינויים המחויבים.

הערות:

- הסעיף המוצע מבקש להגדיר את נקודת האיזון בין זכויות הנושה לבין זכויות החייב בעת מימוש דירת מגוריו של החייב במסגרת הליכי חדלות פירעון. מצד אחד, ניצבת **זכותו של החייב לקורת גג**, שהוכרה כחלק מזכות היסוד של אדם **לכבוד**. מנגד, עומדת **זכותם של הנושים לקניין**, שאף היא מצויה תחת הגנת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.
- כאמור, ההסדר המקורי שנכלל בהצעת החוק היה מבוסס במידה רבה על ההסדר הקיים כיום. **ואולם, ההסדר המוצע עתה מבקש לערוך שינויים משמעותיים בדינים אלה.**

- לשם הנוחות, נשוב ונזכיר את ההוראות השונות החלות בדין **כיום** על מימוש דירת מגורים של חייב (במסגרת הליך פשיטת רגל או מחוצה לו):

1. **סעיף 33 לחוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב-1972**: הסעיף פורש בפסיקה כקובע שמי שמתגורר בדירה שיש לו בה זכות בעלות או חכירה לדורות **שנרשמו** במרשם המקרקעין, יהפוך להיות **דייר מוגן** בדירה לאחר מימושה בהליך הוצאה לפועל או בפשיטת רגל¹. דייר כאמור נהנה מהגנה רחבה, ואין אפשרות לפנותו מהנכס (אלא בתנאים שבחוק). ניתן לפיכך למכור את הנכס, אך הוא יימכר כשהוא "תפוס" דבר המוריד משמעותית את ערכו. זכויותיו של דייר מוגן שנפטר עוברות לבן זוגו, ילדיו או קרוביו שהתגוררו עמו בששת החודשים שלפני שנפטר. ההגנה לא תחול כאשר מי שבעלותו בנכס **אינה רשומה** בטאבו על שמו, אלא למשל על שם חברה משכנת. בנוסף, על-פי סעיף 33(ג)(2) לחוק הגנת הדייר, ניתן לכלול בשטר משכנתא הוראה הקובעת שההגנה לא תחול על המשכנתא, ואכן הבנקים כוללים כעניין שבשגרה תנאי כזה בשטרות המשכנתא. **לכן, ככלל, ההגנה שבחוק הגנת הדייר אינה חלה על דירה הנמכרת במסגרת מימוש משכנתא.**

2. **סעיף 86א לפקודת פשיטת הרגל**: קובע כי **בית המשפט** יאשר מימוש **דירת מגורים** של פושט רגל, רק אם שוכנע שיהיה לו, לבן זוגו ולבני משפחתו הגרים עמו, "**מקום מגורים סביר**", או הועמד לרשותם "**סידור חלופי**". יש לשים לב שהסעיף עוסק רק בדירה **המשמשת למגורים**. בנוסף, רמת הדיור החלופי שיש לספק אינה מושפעת מרמת הדיור הקיים של החייב. היא עשויה להיות ברמה נמוכה מדירת החייב במקרה שהתגורר בבית גדול שמעבר לצרכיו, והיא עשויה להיות גבוהה ממנה אם החייב התגורר בדירה קטנה שלא סיפקה כראוי את צרכיו.

3. **סעיף 38 לחוק ההוצאה לפועל**: הסעיף מבחין בין מימוש דירה עם משכנתה לבין מימוש דירה ללא משכנתה.

א. **במימוש דירת מגורים ללא משכנתה** – לפי סעיף 38(א) לחוק, **רשם ההוצאה לפועל** לא יאשר את המימוש ואת פינוי החייב ובני משפחתו, אלא לאחר שהוכח, להנחת דעתו, שיהיה לחייב ולבני משפחתו הגרים עמו "**מקום מגורים סביר**" או שיש להם "**יכולת כלכלית המאפשרת מימון מקום מגורים סביר**", או שהועמד לרשותם "**סידור חלופי**".

ב. **במימוש דירת מגורים עם משכנתה** – סעיף 38(ג) לחוק קובע כי במקרה כזה ניתן לקבוע בשטר המשכנתה כי לא יחול ההסדר שבסעיף 38(א) אלא הסדר אחר של הגנת דירת מגורים: שלפיו שווי הסידור החלופי יהיה **בסכום המאפשר לחייב לשכור דירת מגורים באזור מגוריו התואמת את צרכי החייב ובני משפחתו** הגרים עמו למשך **תקופה שלא תעלה על 18 חודשים**. הרשם רשאי לקבוע **תקופה ארוכה יותר** אם יש נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת. הסעיף כולל דרישה להסביר לחייב את משמעות הדבר בשפה ברורה המובנת לו. ההסדר המתואר נוסף לחוק בתיקון משנת 2008 (תיקון מס' 29 לחוק ההוצאה לפועל), והוא חל רק על משכנתאות שניתנו אחרי יום 16.5.2009.

- **לסיכום – לפי הדין הקיים**:

כאשר מדובר בבעלות או בחכירה לדורות בנכס מקרקעין שנרשם בטאבו, תחול ההגנה הרחבה הכלולה בסעיף 33 לחוק הגנת הדייר, אלא אם נקבע אחרת בהסכם המשכנתא.

¹ ע"א 3295/94 פרמינגר נ' מור, פ"ד (5) 111 (1997).

אם לא חלה ההגנה של סעיף 33 לחוק הגנת הדייר, אזי במקרה הרגיל, יחול סעיף 38(א) לחוק ההוצאה לפועל על מימוש של דירת מגורים **מחוץ להליך של פשיטת רגל** (כשנושה אינדיבידואלי, דוגמת ספק, מבקש לממש את דירת המגורים של החייב כדי לכסות על חוב שלא שולם לו). סעיף 86א לפקודת פשיטת הרגל יחול כשמימוש דירת המגורים מתבקש במסגרת הליך קולקטיבי של **פשיטת רגל**. להבדיל מכך, כשעל הנכס יש משכנתה, או משכון, יחול סעיף 38(ג) לחוק ההוצאה לפועל כך שהנושה המובטח יחויב במתן הגנה של דיור חלופי לתקופה מירבית של 18 חודשים, בין אם מדובר בהליך כינוס אינדיבידואלי ובין אם במסגרת הליך קולקטיבי של פשיטת רגל.

ביקורת על הדין הקיים :

1. על הדין הקיים נמתחה ביקורת חריפה בפסיקה ובספרות, וביקורת זו אף קיבלה ביטוי במהלך ישיבת הוועדה מיום 16.5.2017 שעסקה בסעיף.
2. בכל הנוגע **להגנה הרחבה הניתנת במסגרת סעיף 33 לחוק הגנת הדייר** נטען כי מדובר בסעיף ארכאי שאינו מתאים למציאות של ימינו, וכי הוא מוביל לתוצאות לא שוויוניות. למשל, הוא מעניק הגנה רחבה מאוד לבעלים של נכס מגורים רשום בטאבו, אף אם מדובר בדירת פאר, ומנגד, אין הוא מעניק כל הגנה לבעלים של דירה צנועה הרבה יותר, אם אינה רשומה בטאבו. כמו כן, עלו טענות ביחס לקשיים בהחלתו על יחסי שיתוף במקרקעין – במצב של גירושין או פירוק שותפות.
3. **בכל הנוגע לסעיפים 86א לפקודת פשיטת הרגל ו-38(א) לחוק ההוצאה לפועל** – נטען שהסעיפים אינם מפורטים ומפורשים מספיק ואינם מבנים את שיקול הדעת של בתי המשפט. כתוצאה מכך קיים שוני רב בהיקף ההגנה הניתן בפועל מכוח סעיפים אלה – הן מבחינת משך התקופה שבמהלכה סופק הדיור החלופי והן מבחינת טיבו של אותו דיור. כך למשל במקרה אחד נפסק כי הדיור החלופי אינו חייב להיות תואם בגודלו, ברמתו ובטיב הזכות המוענקת בו למקום המגורים שנמכר.² לצד זאת הובעה הדעה כי הזכות לדיור חלופי חייבת להיות דומה לזכות בנכס שמושכן, ולפיכך כשהחייב היה בעליו של הנכס, על תקופת הדיור להיות לכל ימי חייו.³
4. בין היתר הוצע בפסיקה, למען קידום האחידות והוודאות, להשתמש **ברשימה של שיקולים לעניין סידור המגורים החלופי**, שניתן יהיה להתחשב בהם הן בשאלה אם לממש את דירת המגורים, והן בשאלת היקף הדיור החלופי.⁴

ההסדר המועדכן המוצע כעת:

- בהתאם לבקשת הוועדה, הנוסח המוצע כעת מבהיר **בצורה קונקרטית יותר** באילו תנאים יאשר בית המשפט מכירת מקרקעין המשמשים למגורי החייב, ומהו היקף סידור המגורים החלופי שיש להבטיח לו, ומצד שני, מבקש לבטל את ההגנה הרחבה המוענקת לחייב במסגרת סעיף 33 לחוק הגנת הדייר.
- על-פי ההצעה, בית המשפט יאשר מכירת מקרקעין המשמשים למגורי החייב רק אם מצא כי: התועלת שתצמח לנושים כתוצאה מהמכירה תעלה על הנזק שיגרם לחייב כתוצאה מכך; לא קיימת אפשרות סבירה לפרוע את החוב בדרך אחרת שפגיעה פחותה; ויהיה לחייב ולבני משפחתו הגרים עמו **מקום**

² ראו למשל עמדת הרוב ברע"א 7700/95 נגולה נ' חזן, פ"ד נ(1) 338, 343 (1996).

³ עמדת השופט טירקל (במיעוט) ברע"א נגולה; רע"א 11152/05 בנק לאומי למשכנתאות בע"מ נ' פלונית (פורסם בנבו, 31.7.2006). שם פסק השופט רובינשטיין דיור חלופי לכל החיים לחייבת – אלמנה שדרגת נכותה היתה 100%.

⁴ רע"א נגולה, בעמ' 343.

מגורים סביר אן סידור מגורים חלופי באזור מגוריהם, התואם את צרכיהם. כמו כן, בית המשפט לא יורה על מכירה כאמור אלא לאחר שקיים דיון במעמד החייב והנושים.

- בכל הנוגע לתקופת סידור המגורים החלופי, מוצע לקבוע כי לגבי חייב שנחה דעתו של בית המשפט כי יש לו אופק השתכרות שיאפשר לו לממן בעתיד מקום מגורים סביר לעצמו ולבני משפחתו – יועמד לרשותו סידור מגורים חלופי **לארבע שנים**. לגבי חייב אחר – יקבע בית המשפט תקופה אחרת שיכולה להיות גם **לכל ימי חייו של החייב**.
- כמו כן, מוצע לפרט את השיקולים העיקריים לקביעת אורך התקופה שבה ימומן לחייב ולמשפחתו סידור מגורים חלופי.
- כאמור, עוד מוצע לקבוע כי ההסדר שתואר לעיל יחול על **כל מקרקעין המשמשים למגורים**, לרבות כאלה שחל עליהם סעיף 33 לחוק הגנת הדייר. **זהו שינוי משמעותי ביחס לדין הקיים**.
- לבסוף, מוצע לקבוע כי ההסדר שתואר לעיל לא יחול על מקרקעין המשמשים למגורי החייב, שיש עליהם משכנתא או משכון, וימשיך לחול עליהם ההסדר המעוגן בסעיף 38(ג) לחוק ההוצאה לפועל.

לדין:

1. מוצע לקבל נתונים אודות מימושי דירות מגורים של חייבים – במסגרת ההוצאה לפועל ובפשיטות רגל. כמה מימושי דירות מגורים היו בשנים האחרונות? כמה מהם במסגרת מימוש משכנתה? כמה קיבלו הגנה של דייר מוגן מכוח סעיף 33?
2. בכל הנוגע לסעיף-קטן (ג) המוצע – באילו מצבים ניתן להניח כי בית המשפט יקבע כי התועלת שתצמח לנושים ממכירת המקרקעין עולה על הנזק שיגרם לחייב, או כי קיימת אפשרות סבירה לפרוע את החוב בדרך אחרת? האם יש מקום לקבוע במפורש במסגרת סעיף-קטן זה "רצפה", קרי: שווי דירה מסוים שמתחתיו אין לאפשר מימוש?
3. לעניין סעיף קטן (ז) (החלת סעיף 38(ג) לחוק הוצל"פ) –
 - א. האם נשקלה האפשרות להחיל גם על מקרקעין שיש עליהם משכון או משכנתא את ההסדר המוצע כאן, בשינויים המתחייבים מקיומו של שעבוד ספציפי על הדירה?
 - ב. מהם "השינויים המחויבים" שמוצע לקרוא לתוך הסעיף ביחס לסעיף 38(ג) לחוק ההוצאה לפועל – האם מדובר בדרישות ההליכיות בלבד?
 - ג. בסעיף 38(ג)(2)(ב) לחוק ההוצאה לפועל הוסמך שר המשפטים לקבוע תקנות ובהן תנאים לעניין התאמתה של דירת מגורים לצורכי החייב ובני משפחתו ולעניין הדרך והמועד לביצוע התשלומים בעבור הסידור החלופי. מדוע לא הותקנו תקנות אלה?

חלק י"ג: תיקונים עקיפים

סעיף 358 המוצע: ביטול פקודת פשיטת הרגל

ביטול פקודת פשיטת 358. פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ס-1980 – בטלה, למעט סעיף 97 לפקודה.
הרגל

הערה: מכיוון שהחוק המוצע מבקש להחליף את ההסדר המעוגן בפקודת פשיטת הרגל, מוצע לבטל את הפקודה כליל. עם זאת, לבקשת משרד המשפטים, הוחרג מהביטול סעיף 97 לפקודה⁵ אשר עוסק בביטול המחאה כללית בלתי רשומה, בשל הרלוונטיות שלו גם לאחר ביטול הפקודה (וכך גם הסעיף המקביל – סעיף 356 לפקודת החברות).

לדין:

1. האם אין הוראות נוספות בפקודת פשיטת הרגל שיש להן חשיבות גם לאחר חקיקת הצעת החוק דנן?
2. יש חוקים רבים המפנים להוראות פקודת פשיטת הרגל, למשל, חוק בתי המשפט, פקודת מס הכנסה וכיו"ב, אשר אין אליהם התייחסות בתיקונים העקיפים המוצעים. האם אין מקום לערוך את ההתאמות הדרושות גם בחוקים אלה?

סעיף 359 המוצע: תיקון פקודת החברות

במסגרת התיקון העקיף לפקודת החברות מוצע לבטל את **כל ההוראות העוסקות בפירוק חברות**. על-פי ההצעה, תחולת ההסדר בפקודת החברות על **פירוק במצב של חדלות פירעון** אמור להיות מוחלף על-ידי **הצעת החוק דנן, ופירוק שלא בשל חדלות פירעון** (למשל, פירוק מרצון או פירוק מטעמי צדק ויושר) אמור להיות מוחלף על-ידי הסדר חדש שיתווסף בתיקון עקיף **לחוק החברות**. ההוראות היחידות שהוצע להותיר בפקודת החברות לאחר התיקון המוצע הן ההוראות הנוגעות לשעבודים שיתבטלו כשיסתיים הליך חקיקתו של חוק המשכון החדש.

ואולם, מתוך רצון להשלים בהקדם את העבודה על הצעת החוק, נשקלת כעת האפשרות **לפצל** מהצעת החוק את התיקון העקיף שהיה אמור להסדיר את הפירוק של חברות סולבנטיות, שאינן חדלות פירעון. אם יוחלט כן יהיה צורך לערוך מספר שינויים בתיקונים העקיפים שלהלן.

תיקון פקודת 359. בפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983 –
החברות

- (1) בסעיף 1, ההגדרות "דיבידנד", "חברה לא-מוגבלת", "חברה מוגבלת", "חברה מוגבלת בערבות", "חברה פרטית", "חברה ציבורית", "הכונס הרשמי" ו"משתתף", בחברה שבפירוק – יימחקו;

⁵ ביטול המחאה כללית בלתי רשומה

97. (א) המחאה אדם לאחר זכויות קיימות או עתידות לבוא והוכרז לאחר מכן פושט רגל, לא תהיה להמחאה תוקף כלפי הנאמן לענין הזכויות שלא נפרעו לפני תחילת פשיטת הרגל, אלא אם נרשמה ההמחאה בזמן ובדרך שנקבעו בתקנות.

(ב) האמור בסעיף קטן (א) לא יחול על המחאת זכויות כלפי חייבים שפורטו בהמחאה ושזמן פרעונן חל בשעת ההמחאה או לפני, או זכויות קיימות או עתידות לבוא לפי חוזים שפורטו בהמחאה, או המחאת זכויות הכלולה בהעברת עסק בתום-לב ובתמורה.

לדין: כמפורט לעיל, האם עדיין יש צורך למחוק את ההגדרות הללו אם יוחלט שלא מבטלים לחלוטין את סעיפים 195 – 201, וכן את ההוראות לעניין פירוק של חברה סולבנטית?

(2) בסעיף 178(א), במקום "המפרק" יבוא "הנאמן לפי חלק שמיני א' לחוק החברות, התשנ"ט–1999, או לפי פרק ו' לחלק ב' לחוק הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו–2016";

התיקון המוצע של סעיף 178(א) רישא מבקש לקבוע כך:

"שעבוד מן המנויים להלן, שיצרה חברה רשומה בישראל, יהיה בטל כלפי **המפרק-הנאמן לפי חלק שמיני א' לחוק החברות, התשנ"ט–1999, או לפי פרק ו' לחלק ב' לחוק הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו–2016** וכל נושה של החברה, במידה שהוא מטיל ערובה על נכסיה או מפעלה, זולת אם פרטי השעבוד שנקבעו והמסמך היוצר אותו או מעיד עליו, אם היה מסמך כזה, נמסרו לרשם או נתקבלו אצלו, בדרך ובמועד האמורים בסעיף 179, לשם רישום כנדרש לפי פקודה זו; ואלה השעבודים:..."

לדין: אם יוחלט להותיר בתוקף, בשלב זה, את ההוראות העוסקות בפירוק של חברה סולבנטית יהיה צריך לתקן את הסעיף כך שהן המפרק והן הנאמן לפי פרק ו' לחלק ב' לחוק הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי, יהיו הגורמים שהשעבודים יהיו בטלים כלפיהם.

ההסדר המוצע לעניין אכיפת זכויות של בעלי איגרות חוב שהובטחו בשעבוד צף:

(3) בסעיף 194⁶, האמור בו יסומן "א)" ואחריו יבוא:

"(ב) על אף האמור בסעיפים 195 עד 201, הורה בית משפט שהוגשה לו בקשת אכיפה כאמור בסעיף קטן (א) על מינוי כונס לשם אכיפת זכויותיהם של בעלי איגרות חוב שהובטחו בשעבוד צף על כלל נכסי התאגיד או על מרביתם –

(1) יחולו על הכונס, ובכלל זה על דרך מינויו וזהותו, הוראות פרק ו' לחלק ב' לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו–2016 (בסעיף זה – חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי); בעל איגרת חוב המובטחת בשעבוד צף רשאי להציע מועמד שישימש כונס, בהתאם להוראות סעיף 33(ג) בהפרק האמור;

(2) יראו את החברה כאילו ניתן לגביה צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי והליכי אכיפת הזכויות בידי הכונס יתנהלו בהתאם להוראות אותו חוק.

⁶ **סעיף 194 לפקודת החברות קובע היום כך:** "194. מקום שאיגרות חוב מובטחות בשעבוד צף, בשעבוד הון שטרם נדרש תשלומו, בדרישות תשלום שטרם נפרעו או במוניטין, אין לאכוף את זכויותיהם של בעלי איגרות החוב לגבי השעבוד אלא ברשות בית המשפט; ואם הוגשה לבית המשפט בקשת אכיפה, רשאי בית המשפט ליתן כל סעד שאפשר לקבלו על פי בקשה כאמור בבתי המשפט באנגליה, כולל מינוי כונס ומתן צו למכירת הנכסים וחלוקתם."

(ג) השר⁷, באישור ועדת החוקה, רשאי לקבוע הוראות לעניין שכרו של כונס שמונה לפי סעיף זה והוצאותיו, ובכלל זה את ההליך לקביעתם.”;

(4) סעיפים 195 עד 201 – בטלים

הערות:

- במסגרת סעיף 359(3) להצעה הוצע לתקן את סעיף 194 לפקודת החברות שעניינו אכיפת זכויות של בעלי איגרות חוב המובטחות בשעבוד צף, ולקבוע כי על חברה שמונה לה כונס נכסים לאכיפת שעבוד צף יחולו כל הוראות חוק חדלות הפירעון המוצע כאילו ניתן לגביה צו לפתיחת הליכים, במקום ההוראות העוסקות באכיפת הזכויות של בעל השעבוד הצף בידי הכונס המעוגנות בפקודת החברות. הנימוק לכך הוא כי הליכי הכינוס דומים במהותם להליכי חדלות פירעון שכן גם בהליכים אלה, נכסי החברה מועברים לידי בעל תפקיד חיצוני, לטובת הנושים. התיקון המוצע נועד גם למנוע אפשרות שנושה בעל שעבוד צף יפנה להליך כינוס לפי פקודת החברות כדי לעקוף את דיני חדלות הפירעון. כיום, ההוראות הפרטניות הכרוכות באכיפת שעבוד צף מעוגנות בסעיפים 195-201 לפקודת החברות.
- ואולם, ברוח הצעתו של פרופ' לרנר, מתבקש עתה לערוך שינוי מסוים בהצעה ולקבוע כי החלת הוראות חוק חדלות הפירעון על הליכי האכיפה של שעבוד צף רק כאשר מדובר באכיפת שעבוד צף שחל על כלל נכסי התאגיד (שעבוד שוטף כללי – שש"כ) או מרביתם, ולא להחילם במצב שבו מדובר באכיפת שעבוד צף חלקי. ביסוד הבחנה זו עומדת ההנחה כי כאשר השעבוד הצף הוא על כלל נכסי התאגיד או מרביתם, ההליך אכן דומה במהותו להליך חדלות פירעון שבו מכנסים את נכסי התאגיד ומממשים אותם. מנגד, כאשר השעבוד הצף מוחל רק על חלק מנכסי התאגיד מדובר בהליך מצומצם יותר ולא ברור האם יש הצדקה להחיל עליו את מכלול ההוראות החלות בהליכי חדלות פירעון.
- יש לשים לב כי קבלת עמדה זו תוביל ליצירת שני מסלולים של כינוס נכסים: מסלול אחד לפי חוק חדלות הפירעון החדש שיחול על מינוי נאמן לנכסי התאגיד בחדלות פירעון ועל מינוי כונס נכסים לאכיפת שש"כ או שעבוד החל על מרבית נכסי התאגיד, ומסלול נפרד לכינוס נכסים במצב של שעבוד צף חלקי. המסלולים נפרדים הן בהיבטים של אופן מינוי הנאמן או הכונס, קביעת שכרו, הדיווחים שעליו לדווח וכיוצ"ב, והן בהיבטים המהותיים של אכיפת השעבוד.

לדין:

1. האם הותרת שני מסלולים נפרדים לא עלולה ליצור בעיה פרקטית? בפרט, התדיינות משפטית באשר למסלול המתאים בכל מקרה ומקרה?
2. לעניין הצעה של הנושה בעניין זהות הכונס – האם אין מקום להפנות במפורש לסעיף 33(ג) להצעה?
3. כמו כן, יש מקום להתאים את הסעיף העוסק בשכרו של הנאמן לתיקונים שנעשו בסעיף 39 להצעה.

(5) פרקים י"א עד י"ז – בטלים.

הערות:

⁷ השר לפי פקודת החברות הוא שר המשפטים.

- פרקים י"א עד י"ז לפקודת החברות קובעים היום את ההסדר המקיף לעניין פירוק חברות (בשילוב עם הוראות נוספות לעניין הבראה – בחוק החברות, ותחולה חלקית של הוראות פקודת פשיטת הרגל). הסדר הפירוק האמור כולל הן פירוק בשל חדלות פירעון של החברה, והן בעילות אחרות: פירוק מרצון; פירוק בשל החלטת בית משפט כי מן הצדק והיושר שהחברה תפורק; ופירוק "טכני" בשל כך שהחברה לא התחילה בעסקיה בתוך שנה מיום שהתאגדה או שהפסיקה את עסקיה למשך שנה.⁸
- הצעת החוק כוללת הצעה להסדיר את כל סוגי הפירוקים האמורים: פירוק במצב של חדלות פירעון יוסדר במסגרת חוק חדלות הפירעון המוצע; ופירוק אחר (כאמור) – באמצעות הסדר אחר שיכלל בתיקון עקיף לחוק החברות (כפי שמוצע בסעיף 360 להצעה).
- **עתי נשקלת האפשרות לפצל מהצעת החוק את התיקון העקיף לחוק החברות המבקש להסדיר פירוק חברות שלא במסגרת חדלות פירעון.** אם יוחלט לעשות כן יהיה צורך להותיר את פרקים י"א עד י"ז על כנם ככל שהם נוגעים לפירוק שאינו במסגרת חדלות פירעון של החברה.

סעיף 360 המוצע: תיקון חוק החברות

תיקון חוק החברות 360. בחוק החברות, התשנ"ט-1999 –

נוכח האפשרות כי **יפוצל** התיקון העקיף שהיה אמור להסדיר את הפירוק של חברות סולבנטיות, שאינן חדלות פירעון, בשלב זה, מובאות להלן לדין בוועדה רק הפסקאות בסעיף 360 אשר אינן קשורות לתיקון עקיף זה.

סעיף 360(13) המוצע:

(13) בסעיף 345כג, אחרי "לפי פקודת החברות" יבוא "למעט סעיפים 352 עד 356 לפקודה האמורה", אחרי "לפי העניין" יבוא "הממשיכות לחול לפי סעיף 374(1) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, וכן ההוראות לפי חלק ד' לחוק האמור" ובמקום "יגברו ההוראות לפי פרק זה" יבוא "יגברו ההוראות לפי פרק זה; **ההוראות לפי חלק שמיני א' לחוק זה, לא יחולו על פירוק של חברה לתועלת הציבור**";

נוסח משולב:

סעיף 345כג לחוק החברות – תחולת הוראות פקודת החברות על חברות לתועלת הציבור:

(א) הוראות לפי פקודת החברות **למעט סעיפים 352 עד 356 לפקודה האמורה** לענין פירוק בידי בית משפט או פירוק מרצון, לפי הענין **הממשיכות לחול לפי סעיף 374(1) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, וכן ההוראות לפי חלק ד' לחוק האמור**, יחולו על פירוקה של חברה לתועלת הציבור בשינויים המחויבים, אלא אם כן נקבע אחרת לפי פרק זה, ואולם בכל סתירה בין ההוראות האמורות להוראות לפי פרק זה, יגברו הוראות לפי פרק זה; **ההוראות לפי חלק שמיני א' לחוק זה, לא יחולו על פירוק של חברה לתועלת הציבור.**

הערות:

- בדין הקיים, סעיף 345כג לחוק החברות מחיל את הוראות **פקודת החברות** לעניין הליכי חדלות פירעון של חברה לתועלת הציבור.

⁸ ראו סעיף 257 לפקודת החברות.

- התיקון העקיף המוצע, מבקש להמשיך ולהחיל את הוראות **פקודת החברות** על הליכי חדלות פירעון של חברות לתועלת הציבור, גם לאחר חקיקת חוק חדלות פירעון, בכפוף להוראות המעבר לעניין ביטול הפקודה הקבועות בסעיף 374(1) לחוק המוצע. זאת, על-פי דברי ההסבר, נוכח הכוונה של משרד המשפטים להשלים גיבושו של תיקון חקיקה כולל בעניינן של חברות אלה.
- עם זאת, כדי ליצור אחידות בין נושים של תאגידים שונים, מוצע כבר בשלב זה להחיל את הוראות חלק ד' לחוק חדלות פירעון העוסקות בנושייה גם על הליכי חדלות פירעון של חברות לתועלת הציבור (במקום סעיפים 352-356 לפקודה).
- עוד מוצע כי הוראות חלק שמיני א' לחוק החברות (שמוצע להוסיף כתיקון עקיף), המסדיר פירוק תאגיד בעילות שאינן חדלות פירעון, לא יחולו על חברה לתועלת הציבור.

לדיון:

1. באיזה שלב מצויה הצעת החוק הנפרדת העוסקת בחברות לתועלת הציבור?
2. מדוע הוחלט להחיל רק את חלק ד' של חוק חדלות פירעון על פירוקן של חברות לתועלת הציבור ולא את יתר ההסדרים המעוגנים בחוק? האם אין חשש לחוסר איזון בהסדר כתוצאה מהחלת רק הסדר אחד, והותרת יתר ההסדרים בעינם?
3. אם יוחלט לפצל מהצעת החוק את התיקון העקיף לחוק החברות המסדיר פירוק במצב שאינו חדלות פירעון, יהיה צורך להשמיט את הסייפא המחריגה הסדר זה מתחולה על חברות לתועלת הציבור.

סעיף 360(15) ו- (16) המוצעים:

(15) בסעיף 350 –

(א) בסעיף קטן (א), אחרי "לבין סוג פלוני שבהם" יבוא "שאינם הסדר חוב כהגדרתו בסעיף 318 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי או תכנית לשיקום כלכלי כהגדרתה בסעיף 4 לחוק האמור", המילים "של נושה" – יימחקו, ובמקום "מפרק" יבוא "נאמן";

(ב) בסעיף קטן (ט), במקום "את המפרק וכל משתתף" יבוא "גם את הנאמן";

(ג) בסעיפים קטנים (1ט) ו-(י), המילים "או לפי סעיף 350ג" – יימחקו;

(ד) בסעיף קטן (יא), במקום ההגדרה "חברה" יבוא:

"חברה" – לרבות חברת חוץ המנהלת עסקים או שיש לה נכסים, בישראל, גם אם לא נרשמה לפי סעיף 346;";

(ה) בסעיף קטן (יב), במקום "לעניין תביעות חוב וכינוס אסיפות" יבוא "לעניין כינוס אסיפות";

(16) סימנים ב' ו-ג' לפרק שלישי בחלק תשיעי – בטלים;

נוסח משולב:

סעיף 350 לחוק החברות - פשרה או הסדר – הוראות כלליות:

(א) הוצעו פשרה או הסדר בין החברה לבין נושיה או בעלי מניותיה, או בינה לבין סוג פלוני שבהם שאינם הסדר חוב כהגדרתו בסעיף 318 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי או תכנית לשיקום כלכלי כהגדרתה בסעיף 4 לחוק האמור, רשאי בית המשפט, על פי בקשה של החברה, של נושה או של בעל מניה, או של נאמן מפרק אם החברה היא בפירוק, להורות על כינוס אסיפות של אותם נושים או בעלי מניות, לפי הענין, בהתאם להוראות סעיף קטן (א1) ובדרך שיורה בית המשפט.

...
(ט) אם בכל אסיפת סוג שכונסה לפי סעיף קטן (א) הסכימו לפשרה או להסדר רוב מספרם של המשתתפים בהצבעה למעט הנמנעים שבידם יחד שלושה רבעים של הערך המיוצג בהצבעה, ובית המשפט אישר את הפשרה או ההסדר, הרי הם מחייבים את החברה ואת כל הנושים או בעלי המניות או הסוג שבהם, לפי הענין, ואם היא בפירוק - את המפרק וכל משתתף גם את הנאמן.

(ט1) בית המשפט שאישר פשרה או הסדר לפי סעיף קטן (ט) או לפי סעיף 350ג מוסמך לדון במחלוקת שהתגלעה בנוגע לפרשנות הפשרה או ההסדר לאחר אישורם או בנוגע ליישומם.

(י) צו שניתן לפי סעיף קטן (ט) או לפי סעיף 350ג לא יהיה לו תוקף לפני שהוגש לרשם העתק מאושר שלו; העתק הצו יצורף לכל עותק של תקנון החברה שיוצא לאחר מתן הצו, ואם אין לחברה תקנון - לכל עותק של מסמך שעל פיו התאגדה החברה ושעל פיו היא פועלת, שיוצא כאמור.

(יא) בפרק זה –

”חברה” – כל חברה הניתנת לפירוק לפי פקודת החברות לרבות חברת חוץ המנהלת עסקים או שיש לה נכסים, בישראל, גם אם לא נרשמה לפי סעיף 346;

”הסדר” – לרבות ארגון מחדש של הון המניות בדרך של איחוד מניות מסוגים שונים או בדרך של חלוקת מניות לסוגים שונים, או בשתי הדרכים כאחת.

(יב) השר רשאי לקבוע הוראות לענין ביצוע פרק זה, לרבות לענין תביעות חוב כינוס אסיפות וכן לענין סדרי דין, מינוי בעל תפקיד, הוראות בדבר שיפוי וביטוח לבעל תפקיד וקביעת סמכויותיו על ידי בית המשפט.

הערות:

- סעיף 350 לחוק החברות עוסק בשני סוגי הסדרים: האחד - הקפאת הליכים והסדרי חוב, והשני – הסדרים אחרים המתרחשים בחייה של החברה כגון שינוי מבנה ההון או מיזוג.
- מכיוון שההסדר לענין הקפאת הליכים והסדרי חוב נכלל בחוק חדלות הפירעון המוצע, בסעיף 360(16) להצעה מוצע **לבטל** את סעיפים 350א עד 350ג לחוק החברות העוסקים בהסדרים אלה.
- לעומת זאת, מכיוון שהסדרים אחרים בחייה של חברה שאינם קשורים בחדלות פירעון אינם מוסדרים במסגרת החוק החדש, במסגרת סעיף 360(15) מוצע לקבוע בסעיף 350 לחוק החברות כי הוא יחול מעתה רק על פשרה או הסדר שמטרתם שינויים כאמור, ולערוך את ההתאמות הכרוכות בכך, לרבות, הקביעה שייזומם של הסדרים אלה ייעשה בידי החברה, בעל מניה (או נאמן הנכנס בנעלי החברה), ולא בידי הנושים. עם זאת, הנושים עדיין עשויים להיות צד להליך ואישורם עשוי להידרש באמצעות אסיפה לפי סעיף 350(ט) לחוק.

סעיף 360(17) המוצע:

(17) אחרי סעיף 351 יבוא:

”סימן ה’: החלת הוראות על חברת חוץ ותאגידים

אחרים

החלת ההוראות על 351א. (א) הוראות פרק זה יחולו, בשינויים המחויבים, גם חברת חוץ ותאגידים על חברת חוץ המנהלת עסקים או שיש לה נכסים, בישראל, גם אם לא נרשמה לפי הוראות סעיף 346.

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), רשאי השר, בצו, להחיל את הוראות פרק זה גם על תאגיד מסוים אחר." ;

הערות: מוצע להחיל את הוראות הפרק העוסק בהסדרים שלא בחדלות פירעון גם על חברת חוץ המנהלת עסקים או שיש לה נכסים בישראל, גם אם לא נרשמה בישראל לפי סעיף 346 לחוק החברות, וזאת בדומה להרחבת התחולה המוצעת במסגרת סעיף 5 לחוק.

סעיף 361 המוצע: תיקון חוק ההוצאה לפועל:

בחוק חדלות פירעון המוצע, מוצע להעביר את הטיפול בחייבים בעלי חובות בהיקף נמוך לסמכות רשם ההוצאה לפועל. חלק ניכר מהתיקונים המהותיים לחוק ההוצאה לפועל נועדו להתאים את חוק ההוצאה לפועל לכך, בנוסף יש תיקונים והתאמות נוספות כמפורט להלן.

יצוין כי התיקונים המהותיים הנכללים בסעיף זה נדונו וסוכמו בישיבת הוועדה מיום 7.3.2017.

סעיף 361 (1)-(2) המוצע:

תיקון חוק ההוצאה 361. בחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967⁹ – לפועל

(1) בסעיף 1 –

(א) אחרי ההגדרה "חוק בתי המשפט" יבוא:

"חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי" – חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016;";

(ב) אחרי ההגדרה "חוק פסיקת ריבית והצמדה" יבוא:

"הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי" – הממונה כהגדרתו בחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי;";

(2) בסעיף 7א(א), ברישה, במקום "בשיעורים שנקבעו כאמור בסעיף 7א(א)" יבוא "בשיעורים שנקבעו בהוראת תשלום לפי סעיף 69א", אחרי "תוך 20 ימים מיום המצאת האזהרה" יבוא "או במועד אחר שנקבע בה" ובמקום "לבקשה יצורפו" יבוא "והכל בכפוף לתקופות לתשלום החוב הפסוק כמפורט בסעיף 1א7 ולשיעורים כמפורט בו; לבקשה יצורפו:" ;

⁹ ס"ח התש"ס, עמ' 210.

נוסח משולב לסעיף 7א(א) לחוק ההוצאה לפועל:

בקשת חייב לצו תשלומים:

7א. (א) חייב שאין ביכולתו לשלם את החוב הפסוק במלואו או ~~בשיעורים שנקבעו כאמור בסעיף 7א(א) בשיעורים שנקבעו בהוראת תשלום לפי סעיף 69א¹⁰~~, יגיש לרשם ההוצאה לפועל, תוך 20 ימים מיום המצאת האזהרה או במועד אחר שנקבע בה, בקשה לתשלום החוב הפסוק במועדים ובשיעורים שיציע בהתאם ליכולתו; ~~לבקשה יצורפו: והכל בכפוף לתקופות לתשלום החוב הפסוק כמפורט בסעיף 1א7 ולשיעורים כמפורט בו; לבקשה יצורפו: ...~~

הערות:

- התיקון המוצע לסעיף 7א(א) מבקש לקבוע כי חייב שאין ביכולתו לשלם את החוב הפסוק במלואו או לפי השיעורים שנקבעו בהוראת תשלום לפי סעיף 69א, יגיש תוך 20 ימים מיום המצאת האזהרה או במועד אחר שנקבע בה, בקשה לתשלום החוב במועדים ובשיעורים בהתאם ליכולתו, אך הפריסה המבוקשת מוגבלת לשיעורים הקבועים בסעיף 1א7 המוצע לחוק ההוצאה לפועל – ראו להלן.

סעיף 361 (3) המוצע:

(3) אחרי סעיף 7א יבוא:

"התקופות לתשלום 7א1. התקופה לתשלום החוב הפסוק בבקשת חייב לפי סעיף החוב הפסוק ושיעורי התשלום 7א(א) לא תעלה על תקופה כמפורט להלן:

~~(1) שנתיים – אם סכום החוב אינו עולה על 20,000 שקלים חדשים,~~

~~(2) 3 שנים – אם סכום החוב עולה על 20,000 שקלים חדשים ואינו עולה על 100,000 שקלים חדשים;~~

~~(3) 4 שנים – אם סכום החוב עולה על 100,000 שקלים חדשים.~~

2א7. (א) חייב שאין ביכולתו לשלם את החוב הפסוק במלואו או בשיעורים שנקבעו בהוראת תשלום לפי סעיף 69א, וכן אין ביכולתו לשלם את החוב הפסוק בתקופות או בשיעורים כאמור בסעיף 1א7, יגיש הודעה על כך לרשם ההוצאה לפועל.

(ב) הגיש חייב לרשם ההוצאה לפועל הודעה על כך שאין ביכולתו לשלם את החוב הפסוק, לפי הוראות סעיף קטן (א), יחולו הוראות אלה:

¹⁰ 69א. מנהל מערכת ההוצאה לפועל רשאי לקבוע כללים בדבר הוראות לתשלום חובות פסוקים לרבות הפרשי הצמדה וריבית צמודה, במלואם או בשיעורים, במועדים ובתנאים שיקבע; הכללים יחולו על תשלום כל חוב, למעט חוב שחייב בו תאגיד, אלא אם כן ציווה רשם ההוצאה לפועל אחרת, לענין חוב פלוני, על פי בקשת הזוכה או החייב; הכללים יפורסמו ברשומות."

(1) אם סך חובותיו של החייב **עולה על 25,000 שקלים חדשים** ואינו עולה על 150,000 שקלים חדשים, יראו את הודעתו כבקשה לצו לפתיחת הליכים לפי סימן א' לפרק י"ב בחלק ג' לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי; החייב יצרף להודעה את המסמכים שיש לצרף לבקשת יחיד לצו לפתיחת הליכים לפי סעיף 104 לחוק האמור;

(2) אם סך חובותיו של החייב עומד על 150,000 שקלים חדשים או יותר, תמסור לו לשכת ההוצאה לפועל מידע לגבי האפשרות להגיש בקשה לצו לפתיחת הליכים לממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי, לפי פרק ב' לחלק ג' לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי.";

הערות:

- סעיף 2א7 קובע את העקרון ולפיו אם חייב אינו יכול לשלם את החוב הפסוק במלואו, בשיעורים שנקבעו בהודעת התשלום לפי סעיף 69א לחוק ההוצאה לפועל, או בשיעורים שנקבעו בסעיף 1א7, אזי עליו להגיש הודעה על כך לרשם ההוצאה לפועל. אם היקף חובותיו **אינו עולה על 150,000 ₪** יראו בהודעה על אי יכולתו לשלם בבחינת בקשה לפתיחה בהליכי חדלות פירעון ויהיה עליו לצרף את המסמכים הנדרשים לשם פתיחה בהליכים מסוג זה. אם היקף חובותיו **עולה על 150,000 ₪**, אזי תימסר לו הודעה על האפשרות לפתוח בהליכי חדלות פירעון, ואולם לא תהיה פתיחה "אוטומטית" של הליכים אלה.
- סעיף 1א7 המוצע קובע את התקופות והשיעורים המרביים לתשלום חוב פסוק בבקשת חייב לצו תשלומים לפי סעיף 7א(א).
- על-פי הדין הקיים, אי עמידה בתקופות המפורטות כיום בסעיף 69ג(א) לחוק ההוצאה לפועל מובילה להכרזה על החייב כחייב מוגבל באמצעים לפי אותו הסעיף.¹¹ ואולם, על-פי תיקון מס' 47 לחוק ההוצאה לפועל, בתוך שלוש שנים ממועד כניסת התיקון לתוקף (קרי: ספטמבר 2018) תבוטל האפשרות להכריז על חייב כמוגבל באמצעים, והתחליף המוצע לכך הוא פתיחה בהליכי חדלות פירעון.
- **כאמור, הנוסח של שני הסעיפים הללו נדון וסוכם בישיבת הוועדה מיום 7.3.2017**, ובפרט הורדת "המדרגה" הראשונה בסעיף 1א7, כך שתתאפשר פריסה של החוב עד שלוש שנים על סכום הקטן מ- 100,000 ₪ מבלי שזה ייחשב לבקשה לפתיחה בהליכי חדלות פירעון.

¹¹ "69ג. (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי להכריז על חייב, שהגיש בקשה למתן צו תשלומים לפי חוק זה, כחייב מוגבל באמצעים (להלן – חייב מוגבל באמצעים), אם ביקש לפרוס את תשלום חובו לתקופה העולה על אחת מהמפורטות להלן, לפי הענין:

(1) שנתיים – אם סכום החוב אינו עולה על 20,000 שקלים חדשים;
(2) 3 שנים – אם סכום החוב עולה על 20,000 שקלים חדשים ואינו עולה על 100,000 שקלים חדשים;
(3) 4 שנים – אם סכום החוב עולה על 100,000 שקלים חדשים."

- (4) בסעיף 27(ג), במקום הסיפה החל במילים "על מי שהוכרז" יבוא "על מי שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי ועל הליך שעוכב בידי בית משפט לפי החוק האמור";
- (5) בסעיפים 53(ג) ו-60(ג), במקום "לכונס הנכסים הרשמי" יבוא "לממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי";
- (6) בסעיף 76(ג), במקום הסיפה החל במילים "תחול עד לסכום של 26,000 שקלים חדשים";

נוסח משולב:

סעיף 27(ג) לחוק ההוצאה לפועל - מכירת המעוקלים:

- (א) ציווה רשם ההוצאה לפועל על מכירת מיטלטלין של החייב, לא יימכרו המיטלטלין אלא בתום 14 ימים מיום הוצאתם ממקום הימצאם, אלא אם כן ציווה רשם ההוצאה לפועל או בית משפט מוסמך, לבקשתו של מי שעלול להיפגע מהמכירה (בסעיף זה – המבקש), על השהיית המכירה לתקופה שיקבע (להלן – צו השהיית מכירה); ובלבד שהשהיית מכירה בצו של רשם ההוצאה לפועל תהיה לתקופה שלא תעלה על 30 ימים.
- (ב) צו השהיית מכירה יפקע ללא מתן צו נוסף, אם המבקש לא הפקיד בידי מנהל לשכת ההוצאה לפועל, תוך שבעה ימים מיום מתן הצו, ערבון שייקבע לכיסוי מלוא ההוצאות של שמירת המיטלטלין, ירידת ערכם ואחסונם בתקופת ההשהיה.
- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על מי שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי ועל הליך שעוכב בידי בית משפט לפי החוק האמור על מי שהוכרז פושט רגל ועל הליך שעוכב בצו של בית משפט לפי פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], תש"ם-1980.

סעיף 76(ג) לחוק ההוצאה לפועל - ריבוי הליכים ופסקי דין:

(...)

- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכות קדימה או מעדיפותו של זוכה או נושה על פי כל דין אחר ואולם, זכות קדימה לעניין חוב בשל אי-תשלום שכר עבודה כהגדרתו בחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958, תחול עד לסכום של 26,000 שקלים חדשים שחל לגביו דין קדימה בהתאם להוראות סעיף 178(1) לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], תש"ם-1980.

הערות:

- התיקונים לסעיפים 27(ג), 53(ג) ו-60(ג) נועדו לערוך את ההתאמות הדרושות למינוחים של חוק חדלות פירעון – החלפת המונח "פושט רגל" במונח "מי שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון", והחלפת המונח "כונס הנכסים הרשמי" במונח "הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי".
- סעיף 76 לחוק קובע הוראות החלות כאשר יש כמה זוכים הפועלים כנגד אותו חייב. סעיף 76(ג) מבהיר כי ההסדר הייחודי העוסק במצב של ריבוי זוכים אינו יכול לגרוע מזכות קדימה או עדיפות נושה על-פי כל דין אחר. ואולם, על-פי הדין הקיים, דין הקדימה המוענק לשכר עבודה מוגבל לתקרה הקבועה בסעיף 178(1) לפקודת פשיטת הרגל¹². מכיוון שחוק חדלות פירעון המוצע מתבקש לבטל את הפקודה האמורה, מוצע לתקן את סעיף 76(ג) כך שהתקרה המגבילה את דין הקדימה לחוב על שכר עבודה תעמוד על 26,000 שקלים חדשים. על-פי דברי ההסבר, סכום זה זהה לסכום שלא ניתן לעקל משכר עבודה חודשי לפי סעיף

¹² "78. לחובות המפורטים להלן יהיה בחלוקת נכסיו של פושט רגל דין קדימה לכל שאר החובות לפי סדר עדיפות זה: (א) שכר עבודה כמשמעותו בחוק הגנת השכר, תשי"ח-1958, שמגיע לעובד בעד התקופה שלפני הגשתה של בקשת פשיטת הרגל, ובלבד שסך-כל השכר שיש לו דין קדימה לא יעלה על 25,630 שקלים חדשים בעד שכר עבודה;"

סעיף 361 (7)-(9) המוצע:

(7) בסעיף 77א, במקום "בפנייה להליכי פשיטת רגל" יבוא "בפנייה להליכי חדלות פירעון לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי", במקום "בהליכי פשיטת רגל" יבוא "בהליכים כאמור" ובמקום "לשם פתיחת הליכי פשיטת רגל" יבוא "או לממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי לשם פתיחת הליכי חדלות פירעון כאמור";

(8) בסעיף 181ב(ג)(2), במקום "או ניתן" יבוא "ניתן" ובסופו יבוא "או ניתן לגבי החייב צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי";

(9) בתוספת השנייה, בחלק א' –

(א) במקום פרט 2 יבוא:

"2. הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי מידע על מתן צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי";

(ב) בפרט 20, בטור ב', במקום הסיפה החל במילים "'הליך חדלות פירעון'" יבוא "'הליכי חדלות פירעון'" – הליכי חדלות פירעון לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, הליכי פירוק לפי חוק העמותות, התש"ס-1980, או פקודת האגודות השיתופיות או הליכי כינוס נכסים לפי פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983.

נוסח משולב:

סעיף 77א לחוק הוצאה לפועל - יידוע בדבר פנייה להליכי פשיטת רגל:

"נוכח רשם הוצאה לפועל, לאחר שבירר את יכולתו של החייב לקיים את פסק הדין במעמד חקירת יכולת, בירור או הבאה, כי אין תועלת בניהול הליכי הוצאה לפועל נגד החייב וסבר כי בנסיבות העניין יהיה בפנייה להליכי חדלות פירעון לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי בפנייה להליכי פשיטת רגל כדי להביא תועלת, ימסור לחייב ולזוכה מידע בדבר האפשרות לפתוח בהליכים כאמור בהליכי פשיטת רגל; הרשם רשאי להורות על השעיית הליכי הוצאה לפועל, כולם או חלקם, אם שוכנע כי הדבר מוצדק, לתקופה סבירה שיקבע, שתאפשר פנייה לבית המשפט או לממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי לשם פתיחת הליכי חדלות פירעון כאמור לשם פתיחת הליכי פשיטת רגל."

סעיף 181ב(ג) לחוק הוצאה לפועל - אופן הוצאה לפועל של משכנתה או משכון לגבי דירת מגורים:

"..."
(ג) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), ניתן יהיה להגיש בקשה לביצוע מידי של משכנתה על מלוא חוב ההלוואה, בכל אחד מהמקרים האלה:

(2) מונה כונס נכסים לדירת המגורים או ניתן צו כינוס של כלל נכסי החייב, בהליך אחר, לפי כל דין או ניתן לגבי החייב צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי; ...

התוספת השניה לחוק הוצאה לפועל (גורמים שניתן לקבל מהם מידע בדבר מצבו הכלכלי של החייב וסוג המידע שניתן לקבל מהם):

2. כונס הנכסים הרשמי – מידע על הכרזת פשיטת רגל, צו כינוס, צו פירוק, צו פירוק זמני וצו הקפאת הליכים.

2. הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי - מידע על מתן צו לפתיחת הליכים

לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי.

20. _____ הנהלת בתי המשפט - פסקי דין בתובענות לסעד כספי או לסעד בעל שווי כספי שהחייב צד להן, ערבויות, ערבויות או פקדונות שניתנו בהן, הליכי חדלות פירעון המתנהלים נגד החייב והחלטות שהתקבלו בהם; לעניין זה, "הליך חדלות פירעון" – הליך של פשיטת רגל לפי פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980, הליך של פירוק לפי פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, חוק העמותות, התש"ם-1980, או פקודת האגודות השיתופיות, הליך של כינוס נכסים לפי פקודת החברות, או הליך של פשרה או הסדר לפי הפרק השלישי לחלק התשיעי לחוק החברות, התשנ"ט-1999. "הליכי חדלות פירעון" – הליכי חדלות פירעון לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, הליכי פירוק לפי חוק העמותות, התש"ם-1980, או פקודת האגודות השיתופיות או הליכי כינוס נכסים לפי פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983.

הערות: השינויים המוצעים נובעים מהשוני במונחים בין החוק החדש והחקיקה הקיימת.

סעיף 362 המוצע – תיקון פקודת האגודות השיתופיות:

תיקון פקודת האגודות השיתופיות 362. בפקודת האגודות השיתופיות –

(1) בסעיף 2 –

(א) אחרי ההגדרה "חבר" יבוא:

"חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי" – חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016;";

(ב) אחרי ההגדרה "יישוב קהילתי" יבוא:

"הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי" – הממונה כהגדרתו בחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי;";

(2) בסעיף 48(3) –

(א) בפסקה (1), במקום "ישמש המפרק הרשמי" יבוא "ישמש הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי" ובמקום "שאינו המפרק הרשמי" יבוא "שאינו הממונה";

(ב) בפסקה (2), במקום "המפרק הרשמי" יבוא "הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי";

(ג) בפסקה (3) –

(1) בפסקת משנה (ג), הסיפה החל במילים "בתנאי כ"י" – תימחק;

(2) פסקת משנה (ד) – תימחק;

(3) אחרי סעיף 48 יבוא:

"סדר הפירעון 1א48. סדר הפירעון בהליכי פירוק אגודה שיתופית לפי פקודה בפירוק אגודה שיתופית זו יהיה בהתאם להוראות סימן ב' לפרק ה' בחלק ד' לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי";

(4) בסעיף 159(1) –

(א) בפסקת משנה (ב), במקום "כשמפרק העסקים הרשמי" יבוא "כשהממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי";

(ב) בפסקת משנה (ג), במקום "מפרק העסקים הרשמי" יבוא "הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי".

נוסח משולב:

סעיף 48 לפקודת האגודות השיתופיות – סמכויותיו של מפרק:

.48

(...)

(3) משקיבל צו לפירוק עסקים תוקף, תהא למפרק שנתמנה ע"י הרשם עפ"י סעיף-קטן (2) הסמכות –

...

(ג) לחקור בכל התביעות נגד האגודה, ולהחליט בצו לפי הוראות פקודה זו בשאלה למי מן התובעים זכות הקדימה על פני חברו:

בתנאי כי לחובות דלקמן, כפי שהיו קיימים בעת הינתן הצו לפירוק עסקיה של האגודה, יהא דין קדימה על פני כל החובות האחרים –

(I) כל המסים, תשלומי המכס והבלו וכל שאר הכספים המגיעים לממשלה מן האגודה;

(II) כל הארנונות המקומיות המגיעות מן האגודה לעיריה או למועצה מקומית;

(ד) לשלם תביעות נגד האגודה (לרבות ריבית עד לתאריך צו פירוק העסקים), כל תביעה לפי דין הקדימה שלה, אם ישנו כזה, בין במלואו או בחלקו, לפי שיעור מסוים, ככל אשר ירשה האקטיב של האגודה, ואם תישאר יתרה לאחר תשלום התביעות, תשמש היתרה לתשלום ריבית החל מתאריך אותו צו בשיעור שייקבע על ידו, ולעולם לא יעלה השיעור הזה על השעור הקבוע בחוזה;

סדר הפירעון בפירוק אגודה 1א48. סדר הפירעון בהליכי פירוק אגודה שיתופית לפי פקודה זו יהיה בהתאם להוראות סימן ב' לפרק ה' בחלק ד' לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי";

הערות:

- חוק חדלות פירעון המוצע אינו חל על אגודות שיתופיות ומוצע שפירוקן של אגודות אלה ימשיך להיות מוסדר בפקודת האגודות השיתופיות (לצד תקנות האגודות השיתופיות (פירוק), תשמ"ד-1984), ולהתקיים בפני רשם האגודות השיתופיות. ואולם, כדי לייצר אחידות בין נושאים של תאגידי מסוגים שונים, מוצע להחיל את סדר הפירעון של הנושאים אשר נקבע בחוק חדלות הפירעון על פירוק אגודות שיתופיות (בדומה למוצע ביחס חברות לתועלת הציבור). בהתאם, מוצע לתקן את סעיף 48(3) לפקודת האגודות השיתופיות, כך שלא תהיה תחולה להוראות בדבר דין קדימה הקבועות בפקודה, ובמקומן להוסיף את סעיף 1א48 המוצע המחיל על אגודות שיתופיות את הסדר דין הקדימה הנכלל בחוק חדלות פירעון.
- כמו כן, מוצע לערוך את ההתאמות המינוחיות הנדרשות כתוצאה מהחלת חוק חדלות הפירעון החדש.

לדין:

1. מדוע הוחלט להחיל רק את ההסדר בחוק חדלות פירעון העוסק בדין קדימה על פירוקן של אגודות שיתופיות ולא את יתר ההסדרים? נוכח הדימיון שבין חלק מהאגודות השיתופיות ובין תאגידי האם – האם

אין מקום להחיל לפחות על חלק מהאגודות השיתופיות (בהתאם לרשימת הסיווגים הנכללת בתקנות האגודות השיתופיות (סוגי אגודות), תשנ"ו-1995), את הוראות חוק חדלות פירעון במלואו?

2. מה היקף השינוי בסדר הקדימה ביחס לדין הקדימה הקיים כיום בקשר לאגודות שיתופיות?

3. מדוע מוצע להחיל על אגודות שיתופיות רק את סימן ב' לפרק ה' בחלק ד' לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, ולא את חלק ד' כולו כפי שמוצע להחיל על עמותות וחברות לתועלת הציבור?

סעיף 363 המוצע – תיקון עקיף לפקודת הנזיקין:

תיקון פקודת הנזיקין 363. בפקודת הנזיקין [נוסח חדש], סעיף 21 – בטל.

הערות:

- במקור, במסגרת הצעת החוק ממשלתית הוצע **לבטל כליל** את סעיף 21 לפקודת הנזיקין המסדיר הגשת תביעות נזיקין בידי פושט הרגל או נגדו, וזאת נוכח ההצעה לכלול במסגרת הגדרת "חוב" גם חוב שאינו קצוב, אשר יהיה בר תביעה במסגרת חדלות פירעון, בשונה מהדין הקיים שבו, על-פי סעיף 172(1) לפקודת פשיטת הרגל, מוחרגים חובות נזיקיים מהליכי חדלות פירעון (ההחרגה היא ביחס ל"תביעות לדמי נזק בלתי קצובים שאינם נובעים מחוזה או הבטחה...").
- ואולם, מכיוון שהסעיף עוסק גם בתביעות נזיקיות המוגשות על-ידי החייב עצמו, מוצע עתה שלא לבטל את הסעיף, אלא להותירו בתוקף לעניין תביעות המוגשות **בידי החייב**. יצוין כי פסק הדין המנחה בעניין זה העוסק בזכותו של פושט הרגל לקבל לידיו פיצויים בגין נזקי גוף ולא להקנותם לנאמן היא הלכה ותיקה שזכתה לביקורת לא מעטה (ע"א 38/68 הנאמן בפש"ר של ידידיה ראובן נ' ידידיה ראובן, פ"ד כב(2) 141 (1968); ראו למשל לאחרונה, פשר (חי') 58264-10-15 קוגן נ' הכונס הרשמי מחוז חיפה (ניתן ביום 11.6.2017)). ואולם, לא נראה כי יש מקום לעסוק בכך במסגרת תיקון עקיף זה.
- **הנוסח המעודכן המוצע של סעיף 21 לפקודת הנזיקין להלן:**

21. על אף האמור בפקודת פשיטת רגל, 1936, מי שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016 יכול פושט רגל להיות תובע ונתבע לתבוע על עוולה, אך לא תוגש תובענה על עוולה לזכותם של נכסי פושט רגל או לחובתם, ואולם –

(1) הזכות לתבוע על עוולה שגרמה נזק ממון לנכסי פושט רגל תעבור לידי הנאמן או תמומש בידיו;

(2) פסק דין על עוולה שניתן לחובתו של פושט רגל לפני מתן צו כינוס נכסים יהא ניתן להוכחה בפשיטת רגל;

(3) סעיף זה כפוף להוראות סעיף 19 [סעיף זה עוסק בהשפעת המוות של התובע או הנתבע על עילת התביעה].

מכיוון שכעת נשקלת האפשרות לפצל מהצעת החוק גם את סעיף 364 הכולל תיקון עקיף לחוק ניירות ערך, בשלב זה, לא נתייחס אליו במסמך ההכנה.

תיקון חוק העמותות 365. בחוק העמותות, התש"ס-1980¹³ –

(1) בסעיף 13(ב), במקום "פושט רגל" יבוא "ניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016".

(1) בסעיף 13(ב), במקום "פושט רגל" יבוא "ניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016".

(13) בסעיף 39ד(א)(4), במקום "פושט רגל" יבוא "ניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016" ואחרי "צו פירוק" יבוא "או צו לפתיחת הליכים לפי החוק האמור";

(24) בסעיף 54, במקום "352 עד 356 ו-373" יבוא "ו-373" ואחרי "להלן – פקודת החברות" יבוא "הממשיכות לחול לפי סעיף 374(1) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016, וכן הוראות חלק ד' לחוק האמור".

נוסח משולב:

סעיף 54 לחוק העמותות – תחולת הוראות:

54. על פירוק עמותה לפי צו בית המשפט יחול, בשינויים המחויבים, הוראות סעיפים 258, 263, 264, 267, 270, 276, 281, 285, 300 עד 305, 307, 312, 313, 315 עד 317, 336, 352 עד 356 ו-373 עד 378 לפקודת החברות [נוסח חדש], תשמ"ג-1983 (להלן – פקודת החברות). הממשיכות לחול לפי סעיף 374(1) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016, וכן הוראות חלק ד' לחוק האמור, והתקנות שהותקנו על פיהם.

הערות:

- השינויים המוצעים בס"ק (1) עד (3) הם התאמות הנובעות מהוספת המונחים הנכללים בחוק חדלות פירעון החדש.
- השינוי בס"ק (4) מהותי יותר - בדין הקיים, סעיף 54 לחוק העמותות מחיל הוראות שונות **בפקודת החברות** העוסקות בחדלות פירעון על עמותות. על-פי המוצע, הוראות אלה ימשיכו לחול גם לאחר חקיקת חוק חדלות פירעון, בכפוף להוראות המעבר לעניין ביטול הפקודה הקבועות בסעיף 374(1) לחוק המוצע. זאת, על-פי דברי ההסבר, נוכח הכוונה של משרד המשפטים להשלים גיבושו של תיקון חקיקה כולל בעניינין של חברות אלה.
- עם זאת, כדי ליצור אחידות בין נושים של תאגידי שונים, מוצע כבר בשלב זה להחיל את הוראות חלק ד' לחוק חדלות פירעון העוסקות בסדר הנשייה גם על הליכי חדלות פירעון של חברות לתועלת הציבור (במקום סעיפים 352-356 לפקודה).

לדין: מדוע הוחלט להחיל רק את ההסדר בחוק חדלות פירעון העוסק בדין קדימה על פירוקן של עמותות ולא את יתר ההסדרים?

מכיוון שסעיף 366 – תיקון עקיף לחוק הביטוח הלאומי כרוך בשאלות הקשורות בדין קדימה שטרם הוכרעו, אין

הוא מובא לדין כעת.

¹³ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשע"ו, עמ' 251.

סעיף 367 המוצע – תיקון עקיף לחוק הסכמים בנכסים פיננסיים:

תיקון חוק הסכמים 367. בחוק הסכמים בנכסים פיננסיים, התשס"ו–2006¹⁴ – בנכסים פיננסיים

(1) בסעיף 1 –

(א) במקום ההגדרה "בעל תפקיד" יבוא:

"בעל תפקיד" – כונס נכסים שמונה לפי פקודת החברות או נאמן שמונה לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי";

(ב) בהגדרה "הליכי חדלות פירעון", במקום "הליכי פירוק או" יבוא "הליכי חדלות פירעון לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי או הליכי" והסיפה החל במילים "או הליכים לפי" – תימחק;

(ג) אחרי ההגדרה "חוק החברות" יבוא:

"חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי" – חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו–2016";

(2) בסעיף 3, במקום "סעיפים 360 עד 365 לפקודת החברות" יבוא "סעיפים 67 או 96 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי".

הערות: התיקונים המוצעים מבקשים לערוך התאמות הנדרשות בחוק, בעקבות חקיקת חדלות פירעון המוצע, על המונחים הנכללים בו.

סעיף 368 המוצע – תיקון עקיף לחוק מערכות תשלומים:

תיקון חוק מערכות תשלומים 368. בחוק מערכות תשלומים, התשס"ח–2008¹⁵ – תשלומים

(1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "הנגיד" יבוא:

"חוק החברות" – חוק החברות, התשנ"ט–1999";

"חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי" – חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו–2016";

(2) בסעיף 1(8), אחרי "הליכי פירוק" יבוא "לפי חלק שמיני א' לחוק החברות או הליכי חדלות פירעון לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי";

(3) בפרק ד', בכותרת, במקום "והליכי פירוק" יבוא "והליכי חדלות פירעון או פירוק";

¹⁴ ס"ח התש"ע, עמ' 452; התשע"ב, עמ' 583.
¹⁵ ס"ח התשע"ד, עמ' 92.

(א) בכותרת השוליים, במקום "הליכי פירוק" יבוא "הליכי חדלות פירעון או פירוק";

(ב) בסעיף קטן (א), אחרי "במערכת מבוקרת מיועדת" יבוא "צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי או סעד זמני לפי סעיף 20(א)(3) לאותו חוק (בפרק זה – צו לפתיחת הליכים) או", אחרי "צו פירוק" יבוא "לפי סעיף 342יא לחוק החברות" ובמקום "המפרק" יבוא "הנאמן";

(ג) בסעיף קטן (ב), במקום "סעיף 268 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, לא יחול" יבוא "סעיף 29 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי וסעיף 342יג לחוק החברות לא יחולו" ובמקום "מתן צו הפירוק" יבוא "מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק";

(ד) בסעיף קטן (ג), במקום "מתן צו הפירוק" יבוא "מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק";

(ה) בסעיף קטן (ד) –

(1) ברישה, במקום "מתן צו הפירוק" יבוא "מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק" ובמקום "המפרק" יבוא "הנאמן";

(2) בפסקאות (1) ו-(2), במקום "מתן צו הפירוק" יבוא "מתן הצו";

(ו) בסעיף קטן (ז), במקום "במתן צו פירוק" יבוא "במתן צו לפתיחת הליכים או צו פירוק", במקום "בטרם מתן צו הפירוק" יבוא "בטרם מתן הצו", במקום "ביום הפירוק" יבוא "ביום הפירוק או ביום מתן הצו לפתיחת הליכים" ובמקום "על אודות מתן צו הפירוק" יבוא "על אודות מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק";

(ז) בסעיף קטן (ח)(1), במקום "מתן צו הפירוק" יבוא "מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק".

נוסח משולב:

סעיף 15 לחוק מערכות תשלומים – הליכי-חדלות פירעון או פירוק פירוט:

(א) ניתן לגבי משתתף במערכת מבוקרת מיועדת צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי או סעד זמני לפי סעיף 20(א)(3) לאותו חוק (בפרק זה – צו לפתיחת הליכים) או צו פירוק לפי סעיף 342יא לחוק החברות (בפרק זה – משתתף בהליכי פירוק), יודיע על כך הנאמן המפרק, מיד, לבנק ישראל, ובנק ישראל יודיע על כך מיד למפעיל המערכת; מפעיל המערכת יודיע על כך למשתתפי המערכת, בהתאם לכללי המערכת, ככל שנקבעה בכללים אלה חובת הודעה כאמור.

(ב) סעיף 29 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי וסעיף 342ג לחוק החברות לא יחולו. סעיף 268 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, לא יחול לגבי פעולות תשלום של משתתף בהליכי פירוק, שנעשו בטרם מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק מתן צו הפירוק, ואולם בית משפט רשאי להורות על ביטול פעולה כאמור אם נוכח שנעשתה בחוסר תום לב, בלא תמורה או כדי לתת עדיפות לנושה פלוני או למי שערב לחובו או מתוך אילוץ או שידול שלא כדין מצד אותו נושה או מטעמו.

(ג) מפעיל של מערכת מבוקרת מיועדת לא יבצע הוראת תשלום שנתן משתתף בהליכי פירוק בטרם מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק מתן צו הפירוק, ביום שלאחר מתן הצו האמור ואילך או לאחר שחלפה שעה מהמועד שבו קיבל מפעיל המערכת הודעה, בכתב, מבנק ישראל על אודות מתן צו הפירוק מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק, לפי המוקדם מביניהם, והוראות סעיף 14(א) לא יחולו על הוראת תשלום כאמור.
(ד) על אף הוראות סעיף 14(ב), חיוב שבשלו ניתנה הוראת תשלום למערכת מבוקרת מיועדת בידי משתתף בהליכי פירוק, בטרם מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק מתן צו הפירוק, לא ייחשב לפי הוראות הסעיף האמור כחיוב שקוים בין המשתתפים במערכת, כלפי הנאמן המפרק, אלא אם כן מתקיימים שניים אלה:
(1) במועד מתן הצו מתן צו הפירוק נחשב החיוב, לפי כללי המערכת, כחיוב שקוים, כאמור בסעיף 14(ב);
(2) מלוא התשלום לצורך ביצוע הוראת התשלום הועבר לזכות מפעיל המערכת או לזכות המשתתף האחר, בטרם מתן הצו מתן צו הפירוק.

(ה) נחשב חיוב לפי הוראות סעיף 14(ב) וסעיף קטן (ד) כחיוב שקוים, רשאי מפעיל המערכת, על אף הוראות סעיף קטן (ג), ובכפוף לכללי המערכת, לבצע את הוראת התשלום שניתנה בקשר לחיוב.

(ו) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ד) אין בהם כדי לגרוע מהוראות סעיף 14(א).

(ז) אין במתן צו לפתיחת הליכים או צו פירוק מתן צו הפירוק לגבי משתתף במערכת מבוקרת מיועדת כדי לגרוע מזכותו של מפעיל המערכת לנכות מזכויות המשתתף כלפיו שנוצרו בטרם מתן הצו מתן הצו לפתיחת הליכים או במהלך שעה התחייבויות המשתתף כלפיו שנוצרו ביום הפירוק או ביום מתן הצו לפתיחת הליכים ביום הפירוק או במהלך שעה לאחר שמפעיל המערכת קיבל הודעה, בכתב, מבנק ישראל על אודות מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק על אודות מתן צו הפירוק, לפי המוקדם מביניהם, ובלבד שנקבע בכללי המערכת כי שווי ההתחייבויות או הזכויות של מפעיל המערכת כלפי משתתף במערכת יהיה שווי התחייבויותיו או זכויותיו, בניכוי ההתחייבויות או הזכויות של המשתתף כלפיו.

(ח) לעניין סעיפים קטנים (ג) ו-(ז) –

(1) יראו את מועד תחילתו של היום שלאחר מתן הצו לפתיחת הליכים או צו הפירוק מתן צו הפירוק, לגבי מערכת מבוקרת כאמור בסעיף 2(ב), כמועד תחילתו של היו האמור לפי שערון ישראל או לפי שערון המדינה שבה מנוהלת המערכת, לפי המאוחר;

(2) יראו הודעה שנשלחה בידי בנק ישראל למפעיל של מערכת מבוקרת מיועדת, באמצעות מערכת אלקטרונית המשמשת את בנק ישראל ואת המערכת המבוקרת המיועדת לשם העברת הוראות תשלום, כהודעה שהתקבלה בידי מפעיל המערכת במועד שבו נשלחה, אלא אם כן הוכיח מפעיל המערכת שלא קיבל את ההודעה או שקיבל אותה במועד אחר, והכל מטעמים שלא יכול היה למנעם באמצעים נאותים.

הערה: התיקונים המוצעים מבקשים לערוך התאמות הנדרשות בחוק, בעקבות ביטול פקודת פשיטת הרגל וחלקים נרחבים מפקודת החברות, וכן בעקבות חוק חדלות פירעון המוצע, על המונחים וההסדרים הנכללים בו.

לדיון: אם אכן יפוצל בשלב זה התיקון העקיף לחוק החברות העוסק בפירוק במצב שבו אין חדלות פירעון, יהיה צורך לערוך מספר התאמות בתיקון העקיף המוצע.

סעיף 369 המוצע – תיקון לחוק בנק ישראל:

תיקון חוק בנק 369. בחוק בנק ישראל, התשי"ע-2010¹⁷ –

ישראל

(1) בסעיף 37 –

¹⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 34, עמ' 639.
¹⁷ ס"ח התשי"ד, עמ' 70.

- (א) בכותרת השוליים, אחרי "ניירות ערך" יבוא "או פיקדון כספיי";
- (ב) בסעיף קטן (א), אחרי "שועבדו ניירות ערך" יבוא "או שועבד פיקדון כספיי", במקום "כאמור בפרק זה" יבוא "מכוח סמכותו לפי דין", אחרי "ובלבד שניירות הערך" יבוא "או הפיקדון הכספיי" ואחרי "לחוק ניירות ערך" יבוא "או מופקדים בחשבון המתנהל בבנק ישראל, לפי העניין";
- (ג) בסעיף קטן (ב), לאחר המיליפאחרי "של ניירות ערך" יבוא "או פיקדון כספיי";
- (ד) בסעיף קטן (ג), אחרי "בבעלותו הבלעדית של הבנק" יבוא "או העברת הפיקדון הכספיי המשועבד לחשבון כאמור";
- (ה) בסעיף קטן (ד), אחרי "זכות בנייר ערך" יבוא "או בפיקדון כספיי", אחרי "חשבון של ניירות ערך" יבוא "או של פיקדון כאמור" ובמקום "על ניירות הערך שבו" יבוא "על ניירות הערך או הכספים שבו, לפי העניין";
- (ו) בסעיף קטן (ה), במקום "וחוק החברות" יבוא "חוק החברות וחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016 (בפרק זה – חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי)", ובמקום "ומימושו" יבוא "או פיקדונות כספיים ומימושו";

(2) אחרי סעיף 37 יבוא :

"סייג לתחולת 37א. (א) נוצר לטובת הבנק שעבוד כערובה לאשראי שנתן הוראות חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי עיכבון בשל אשראי שנתן כאמור או זכות קיזוז כנגד אשראי שנתן כאמור, ונפתחו לגבי התאגיד הליכי חדלות פירעון לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, לא יחולו על הבנק הוראות החוק האמור לעניין נושה מובטח, נושה בעל זכות עיכבון או נושה בעל זכות קיזוז, והוא יהיה רשאי להיפרע את חובו וכן לממש את השעבוד, זכות העיכבון או זכות הקיזוז בדרך שהיה רשאי לממשם לולא התנהלו לגבי התאגיד הליכי חדלות פירעון כאמור.

(ב) חב תאגיד לבנק חוב שנוצר בשל מתן אשראי בידי הבנק מכוח סמכותו לפי דין, לא יחולו הוראות חלק י' לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי לעניין חוב כאמור או לעניין שעבוד נכס כערובה לאשראי שניתן כאמור, זכות עיכבון לגבי נכס בשל מתן אשראי כאמור או זכות קיזוז כנגד אשראי כאמור."

נוסח משולב:

סעיף 37(א) לחוק בנק ישראל – "שעבוד ניירות ערך או פיקדון כספי להבטחת אשראי:

(א) שועבדו ניירות ערך או שועבד פיקדון כספי כנגד מתן אשראי בידי הבנק מכוח סמכותו לפי דיני האמור בפרק זה, יהיה כוחו של השעבוד יפה כלפי נושים אחרים של המשעבד ויראו אותו כשעבוד קבוע, ובלבד שניירות הערך או הפיקדון הכספי רשומים לזכות הבנק אצל מתווך פיננסי כהגדרתו בסעיף 50א לחוק ניירות ערך או מופקדים בחשבון המתנהל בבנק ישראל, לפי העניין."

(ב) על אף הוראות סעיף 19(ב) לחוק המשכון, התשכ"ז-1967 (בסעיף זה – חוק המשכון), לא יממש הבנק שעבוד של ניירות ערך או פיקדון כספי שנעשה כערובה למתן אשראי כאמור בפרק זה, לפי סעיף 17(ג) לחוק המשכון, אלא לאחר שמסר הודעה על כוונתו לעשות כן, שני ימי עסקים מראש, למשעבד ולכל אדם שזכותו עלולה להיפגע מן המימוש; ואולם רשאי הבנק לממש שעבוד כאמור בלא מסירת הודעה מראש אם לדעת הנגיד או מי שהוא הסמיך לכך מבין עובדי הבנק, עיכוב במימוש השעבוד עלול לפגוע באופן משמעותי ביכולת לפרוע את ההתחייבות המובטחת באמצעות מימוש השעבוד, ובלבד שהבנק ימסור הודעה על המימוש סמוך לאחר ביצועו, למשעבד ולכל אדם שזכותו עלולה להיפגע מן המימוש.

(ג) לעניין החובה ליתן הודעה לפי סעיף זה, העברה של ניירות הערך המושעבדים לבנק לחשבון בבעלותו הבלעדית של הבנק או העברת הפיקדון הכספי המושעבד לחשבון כאמור לא תיחשב כמימוש.

(ד) הוראות סעיף זה יחולו גם לעניין זכות בנייר ערך או בפיקדון כספי, וכן לעניין חשבון של ניירות ערך או של פיקדון כאמור, על ניירות הערך או הכספים שבו, לפי העניין על ניירות הערך שבו כפי שיהיו מפעם לפעם.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו על אף הוראות כל דין, לרבות פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, חוק המשכון חוק החברות וחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016 (בפרק זה – חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי) חוק החברות, ואולם אין בהן כדי לגרוע מזכותו של הבנק לפעול לעניין שעבוד ניירות ערך או פיקדונות כספיים ומימושו וצמיגו בהתאם להוראות כל דין אחר.

הערות

- סעיף 37 לחוק בנק ישראל עוסק בשעבוד ניירות ערך להבטחת אשראי שניתן על ידי בנק ישראל. ניירות ערך אלה נחשבים למשכון מופקד לפי סעיף 24(2) לחוק המשכון, ולפיכך כוחם יפה כלפי נושים אחרים של החייב אף ללא רישום. מוצע להחיל את הוראות סעיף 37 גם לגבי "פיקדון כספי". אלו הם כספים שאינם מופקדים בעין ואולם יכולים לשמש כערובה לאשראי שניתן בידי בנק ישראל.
- בנוסף, מוצע לקבוע כי ההסדר האמור יחול לגבי כל אשראי שניתן על ידי הבנק על פי דין, לרבות פקודת הבנקאות וחוק מערכות תשלומים, ולא רק על אשראי שניתן בהתאם לפרק ה' לחוק בנק ישראל, כפי שהמצב כיום.
- בנוסף, מוצע להוסיף את סעיף 37א לחוק, ולפיו בנק ישראל יהיה רשאי לממש שעבדים, זכות עיכוב או זכות קיזוז בגין אשראי שהעניק לתאגיד, אף במצב שבו התאגיד מצוי בהליכי חדלות פירעון, או במו"מ מוגן מכוח חלק י' לחוק, ולא יהיה כפוף למגבלות על מימוש שחלות על נושים מובטחים אחרים על-פי החוק. על-פי דברי ההסבר, הנימוק לכך הוא שבנק ישראל מעמיד אשראי שלא במטרה להשיא רווחים, אלא כחלק מהגשמת מטרות חשובות עליהן הוא מופקד מכוח תפקידו הציבורי. לכן, הפסדים שיגרמו לבנק עקב הגבלות על יכולתו לגבות את החוב, עלולים להביא להשלכות שליליות רחבות במשק.
- **לדין:** מדוע מוצדק להחריג את בנק ישראל מהמגבלות החלות על גופי מדינה אחרים, שאף הם אינם פועלים במטרה להשיא רווחים? האם הדבר נובע מן הנסיבות שבהן נוצרים השעבדים לטובת בנק ישראל – ניסיון לחלץ גורם מפוקח מקשיים כספיים?